

اقتصاد ورزش با رویکرد اقتصاد مقاومتی

مؤلفان:

دکتر سید هنری

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

علی خدایی

دکتر احمد محمودی

شناسه: هنری، حبیب، ۱۳۴۶-
Honari, Habib
عنوان: اقتصاد ورزش با رویکرد اقتصاد مقاومتی / مؤلفان حبیب هنری،
علی خزائی، احمد محمودی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۷ ص.
فروست: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی؛ شماره نشر ۵۶۵.
شابک: ۶-۹-۴۰۹-۲۱۰-۶۴ - ۹۷۸-۳۷۰۰۰-۳۷۰۰ تومان
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: ورزش — جنبه‌های اقتصادی
موضوع: Sports -- Economic Aspects
موضوع: ورزش — بازاریابی
موضوع: Sports -- Marketing
موضوع: اقتصاد — آینده‌نگری
موضوع: Economic Forecasting
شناسه افزوده: خزائی، علی، ۱۳۷۲-
شناسه افزوده: محمودی، احمد، ۱۳۴۴-
شناسه افزوده: دانشگاه علامه طباطبائی
رده بندی کنگره: GV ۷۱۶
رده بندی دیوثی: ۳۳۸/۴۷۷۹۶
شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۶۰۱۴۸

اقتصاد ورزش با رویکرد اقتصاد مقاومتی

مؤلفان:
دکتر حبیب هنری
علی خزائی
مترجم محمد محمودی

زیر نظر مدیریت پژوهش دانشگاه

شابک: ۹۷۸-۶۰۴-۱۱۷-۴۰۹-۶

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی

ویراستار: عاطفه رضوان نیا

نمایه ساز: ماجد خلیل نژاد

طراح جلد: سمیرا حاجی گلندی

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی: تهران، بزرگراه شهید همت،
دهکده المپیک، میدان ورزش

تلفن مرکز انتشارات: ۴۴۷۳۷۵۶۰ صندوق پستی: ۱۵۸۱۵/۳۴۸۷

چاپ اول ۱۳۹۹ شمارگان: ۲۰۰ قیمت: ۳۷۰۰۰ تومان

گفتار ناشر

ماهیت پژوهشی انتشارگاه در دوره جدید بیش از دوره‌های قبل رسمیت می‌یابد؛ از بعد تاریخی، پیش از تأسیس نهاد انتشارگاه، جامعه با پدیده آموزش رسمی آشنا بوده، هرچند که این آموزش مبتنی بر محفوظات بوده است؛ اما تحول مهمی که ظهور دانشگاه در ماهیت و بنیان آموزش ایجاد کرد ظهور آموزش مبتنی بر پژوهش بود. به عبارت دقیق‌تر آنچه در دانشگاه باید آموزش داده می‌شود، تحقیقات شخصی بلکه نتیجه پژوهش‌های عمیق و پر دامنه در حوزه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی بود؛ بدین سان دانشگاه فضای امنی برای تأمل، تفکر، پژوهش و انتشار این گونه پژوهش‌ها گردید. البته شیوه سنتی انتشار پژوهش‌ها، انتشار شفاهی یا همان چیزی بود که در ایران با آموزش نامیده می‌شد؛ اما اکتشافات جدید علمی جز با انباشت و نقادی دانش‌های قبلی، اتفاق نمی‌افتد و بدین ترتیب بود که راه‌های جدیدی برای انتشار و انباشت دانش و خصوصاً انتشار آثار به شکل مکتوب (کتاب، مجله، بانک‌های اطلاعاتی و...) پیدا شد.

تأسیس نهاد انتشاراتی دانشگاه‌ها، در جایگاه بخش اجتناب‌ناپذیر توسعه علمی شایان اهمیت است. مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی در مقام بزرگ‌ترین دانشگاه علوم انسانی کشور نیز از این قاعده مستثنی نیست، به طوری که هم می‌تواند در انتشار افکار، اندیشه‌ها، نظریات و تولیدات علمی استادان، دانشجویان و اصحاب دانش کوشا باشد و هم به نیازهای علمی جامعه پاسخ گوید.

فعالیت مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه از سال ۱۳۹۲ با احیای شورای انتشارات دانشگاه متشکل از استادان فعال و پرکار در عرصه پژوهش و انتشار و نمایندگان شوراهای انتشارات دانشکده‌ها و مراکز پژوهشی وارد مرحله جدیدی شد. در این دوره همگام با تحول اساسی در کیفیت و کمیت آثار منتشرشده، رویکرد نوینی نیز مبتنی بر اولویت آثار بنیادین، بومی و برگرفته از تأملات نظری و عملی استادان در پیش گرفته شد. البته در این میان، ترجمه آثار کم‌نظیر و بی‌مانند در کشور با موافقت شورای انتشارات دانشگاه نیز مورد غفلت قرار نگرفته است. مرچند تا نیل به مطلوب فاصله زیادی وجود دارد و همکاری همه استادان و پژوهشگران را می‌طلبد. اما در همین مدت کوتاه نیز سالانه بالغ بر یک‌صد عنوان از آثار استادان دانشگاه به زیور غنیمت آراسته شده است و امید می‌رود این روند با کیفیتی بالاتر همچنان در مسیر رشد و ترقی پیش برود.

کتاب حاضر از جمله آثار دانشگاه است که پس از طی فرایند بررسی و داوری‌های علمی و ادبی، اینک در اختیار خوانندگان قرار می‌گیرد. امید می‌رود علاقه‌مندان و خوانندگان این اثر نیز مانند سایر آثار دانشگاه، احیاناً اثر را از نقدهای مشفقانه خود بهره‌مند سازند.

مرکز چاپ و انتشارات

دانشگاه علامه طباطبائی

فهرست مطالب

مقدمه و پیشگفتار.....	۱
فصل اول - مبانی و مفاهیم اقتصاد مقاومتی.....	۴
اصطلاح‌شناسی مقاومت (تاب‌آوری).....	۷
مفهوم اقتصاد مقاومتی.....	۸
رویکردهای اقتصاد مقاومتی.....	۱۴
۱) درون‌زا.....	۱۴
۲) برون‌گرا.....	۱۵
۳) اقتصاد ترمیمی.....	۱۶
۴) اقتصاد دانش‌بنیان.....	۱۷
۵) اقتصاد عدالت‌بنیان.....	۱۸
تحریم.....	۱۸
نظریه‌های تحریم.....	۱۸
بیانات رهبری در مورد اقتصاد مقاومتی.....	۲۰
سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.....	۲۶
خلاصه فصل.....	۳۰
فصل دوم - نظریه‌های اقتصاد مقاومتی.....	۳۱
مدل‌ها و نظریه‌های اقتصاد مقاومتی.....	۳۲
اقتصاد موازی.....	۳۳
اقتصاد ترمیمی.....	۳۴
اقتصاد دفاعی.....	۳۴
اقتصاد الگو.....	۳۵
راهبردهای فنریت اقتصادی.....	۴۱
نبود ثبات اقتصادی کلان.....	۴۷
ناکارآمدی بازارها در اقتصاد.....	۴۹
گسترده‌گی و چیرگی دولت.....	۵۱
نبود نظارت و مدیریت مناسب.....	۵۱
افزایش سهم سرمایه انسانی.....	۵۲
توسعه پایین اجتماعی.....	۵۲

۵۴	خلاصه فصل
۵۵	فصل سوم - اقتصاد در ورزش
۵۶	تعریف علم اقتصاد
۵۶	مفهوم نظام اقتصادی
۶۴	اقتصاد در ورزش
۶۶	سهم ورزش در بودجه خانوار و مخارج دولت
۶۷	جنبه‌های مختلف اقتصاد ورزش
۶۷	بنگاه‌های اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته
۶۸	توصیه‌های اقتصادی به ورزش ایران
۷۱	اثرات اقتصادی ورزش
۷۴	منابع حمایتی و ورزش‌های همگانی
۷۶	ورزش‌های شبه حرفه‌ای و ورزش‌های حرفه‌ای
۷۶	منابع حمایت مالی از ورزش‌های شبه حرفه‌ای
۷۷	گونه‌های مختلف حمایت مالی از ورزش‌های حرفه‌ای
۷۸	نقش ورزش در اقتصاد
۸۱	برآورد اثرات اقتصادی ورزش
۸۵	کارکرد ورزش در اقتصاد مقاومتی
۸۵	تبیین مؤلفه‌های کلیدی اقتصاد مقاومتی و نقش ورزش
۸۶	شاخص‌های اجرای اقتصاد مقاومتی در ورزش
۸۷	بیانات رهبری در مورد ورزش (تحصیل، تہذیب و ورزش)
۹۲	خلاصه فصل
۹۳	فصل چهارم - عوامل حقوقی و قانونی در اجرای اقتصاد مقاومتی در ورزش
۹۴	برخی از مهم‌ترین اهداف حقوقی در ورزش
۹۷	راهکارهای حل موانع بین‌المللی در ورزش
۱۰۷	تدوین قوانین و مقررات
۱۲۲	چالش‌های بخش خصوصی در تولید و اشتغال
۱۲۷	فساد سیستمی و مدیریتی در ورزش
۱۳۹	تعریف فساد در ورزش
۱۵۱	خلاصه فصل
۱۵۳	فصل پنجم - برنامه محوری در پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در ورزش
۱۵۵	الف) نیاز به الگوی اقتصادی مشخص در ورزش
۱۵۸	ب) ترویج تفکر نهادی و اجرایی اقتصاد مقاومتی در مدیران ورزشی

۱۶۰.....	خلاصه فصل.....
۱۶۱.....	فصل ششم - تحقیق و توسعه (R&D) اقتصاد مقاومتی در ورزش.....
۱۶۱.....	توجه بیشتر به دانش و خوداتکایی به تولید داخلی.....
۱۶۸.....	بهره‌وری مناسب از نیروی متخصص ورزشی در کشور.....
۱۷۲.....	افزایش اشتغال با کارآفرینی و طوفان فکری در تولید.....
۱۸۴.....	لزوم توجه بیشتر به تحقیق و توسعه در ورزش.....
۱۸۷.....	خلاصه فصل.....
۱۸۹.....	فصل هفتم - عوامل رونق اقتصادی در ورزش.....
۱۹۱.....	اتکای کمتر به اقتصاد نفتی.....
۱۹۶.....	رونق اقتصادی با ساخت اماکن ورزشی.....
۱۹۹.....	تثیر آثار اقتصادی رویا های ورزشی (مثل جام جهانی یا المپیک).....
۲۰۰.....	اثر اقتصادی کوتاه مدت.....
۲۰۱.....	اثر اقتصادی بلندمدت.....
۲۰۵.....	خلاصه فصل.....
۲۰۷.....	فصل هشتم.....
۲۰۷.....	راه‌های سرمایه‌گذاری در صنعت ورزش.....
۲۰۸.....	صنعت ورزش.....
۲۱۱.....	تعریف سرمایه‌گذاری.....
۲۱۲.....	اصل اطمینان.....
۲۱۲.....	کسب حداکثر بازگشت در سرمایه.....
۲۱۲.....	تعادل بین خطرپذیری و بازده.....
۲۱۲.....	عوامل تعیین‌کننده سطح سرمایه.....
۲۱۲.....	نرخ بهره.....
۲۱۳.....	تقاضای مصرف‌کنندگان.....
۲۱۳.....	انتظارات.....
۲۱۳.....	بازدهی تولید.....
۲۱۳.....	سرمایه‌گذاری زیربنایی در مقابل سرمایه‌گذاری‌های رو بنایی.....
۲۱۹.....	ایجاد سلامتی در جامعه.....
۲۲۰.....	ورزش و کاهش جرم.....
۲۲۰.....	ورزش به‌منزله کالای عمومی.....
۲۲۱.....	عدالت در ورزش.....
۲۲۶.....	ارتقای سطح سلامتی.....

۲۲۸	افزایش سلامتی، بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها
۲۲۹	تولید و فروش کالاهای ورزشی
۲۳۱	واردات و صادرات کالاهای ورزشی
۲۳۸	جهانگردی (گردشگری) ورزشی
۲۴۰	اثرات اقتصادی گردشگری ورزشی
۲۴۴	فرصت‌های شغلی در گردشگری ورزشی
۲۴۶	گردشگری ورزش و اشتغالزایی
۲۴۸	جذب حامیان مالی
۲۵۳	افزایش تعداد رسانه‌های ورزشی
۲۵۵	منابع مالی: دولتی ورزش
۲۵۵	جمع‌بندی
۲۵۷	منابع و آخذ

مقدمه و پیشگفتار

ورزش نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشورها دارد. افزایش اشتغال، افزایش درآمدها و افزایش سرمایه‌گذاری از پیامدهای مثبت ورزش است. سهم تولید ناخالص داخلی^۱ حاصل از صنعت ورزش در برخی کشورهای پیشرفته بیش از ۴ درصد گزارش شده و جایگاه این صنعت را در میان صنایع دیگر ارتقا بخشیده است. مهم‌ترین نقش رویدادهای ورزشی را جذب گردشگر و پوشش رسانه‌ای معرفی می‌کنند؛ اما علاوه بر آن، نقل و انتقال بازیکن و مربی، فروش بلیت، تبلیغات، یادین ورزشی، ایجاد امکانات و تأسیسات ورزشی و جذب حامیان مالی از اصلی‌ترین محصولات این صنعت هستند. ازسویی دیگر، مالکیت دولتی اکثر شرکت‌های تجاری، سهمی می‌شود رقابتی بین آنها وجود نداشته باشد. هم‌زمان با ورود باشگاه‌ها به عرصه تجاری، درآمد صاحبان سرمایه به سرمایه‌گذاری در این صنعت پروتق، شدت و شتاب بیشتری گرفته است. در چنین وضعیتی، استفاده از روش‌های نوین، حرفه‌ای و مطمئن در اداره باشگاه‌ها و رعایت حقوق سرمایه‌گذاران بیش از پیش اجتناب‌ناپذیر شده است. اما این موضوع باید با توجه به تجربه دیگر کشورها و آشنایی با نحوه مالکیت، مدیریت، نظارت، کیفیت عملکرد مالی سازمان‌های ورزشی و نیز شناخت وضعیت حاکم بر سیستم ورزش کشور، دقت بررسی شود. استفاده از این روش‌ها و اتخاذ تدابیر ویژه در مورد افزایش درآمد و کاهش هزینه‌های فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی، چشم‌انداز مثبتی در صنعت ورزش را برآورد می‌دهد. کتاب حاضر در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی در صنعت ورزش ارائه شده و انتظار است مدیران ورزش، صاحبان حرف و مشاغل و به‌طور کلی دست‌اندرکاران ورزش کشور، اعم از دولتی و خصوصی، بتوانند از مطالب کتاب بهره‌مند شوند. این کتاب در ۸ فصل نگارش شده و نویسندگان سعی کرده‌اند، ابعاد مختلف اقتصاد مقاومتی در ورزش در عرصه اقتصاد ورزشی، بازاریابی، گردشگری ورزشی، مسائل حقوقی و دیپلماسی بین‌الملل، چالش‌های پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در ورزش و جهت‌گیری‌های آینده صنعت ورزش را به تصویر بکشند. امید است مطالعه این اثر

بتواند برای مدیران، مسئولین و دانشجویان رشته مدیریت ورزشی، پژوهشگران صنعت ورزش و همه دست‌اندرکاران حوزه‌های مدیریتی مفید واقع شود.

در همین راستا، فصل نخست این کتاب به تعریف و ارائه مفاهیم پایه‌ای در اقتصاد مقاومتی و همچنین رویکردهای اقتصاد مقاومتی (درون‌زا بودن این نظریه، توجه به برون‌گرایی، تقویت اقتصاد مردمی، اهمیت بیشتر به اقتصاد دانش‌بنیان، اقتصاد عدالت‌بنیان و به برخی سخنان مقام معظم رهبری و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی) اختصاص دارد. در فصل دوم، به دیدگاه‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های اقتصاد مقاومتی، راهبردهای فنریت اقتصادی، موانع تحقق اقتصاد مقاومتی بر اساس نظریه فنریت اقتصادی، ازجمله فقدان پایداری اقتصادی، ناکارآمدی بازارها در اقتصاد، نظارت و مدیریت نامناسب، توسعه پایین اجتماعی اشاره شده است. در فصل سوم، تعریف و مفاهیم علم اقتصاد، اقتصاد در ورزش، اهمیت و ضرورت اقتصاد در ورزش، فرایند اقتصاد ورزشی، اثرات اقتصادی ورزش، کارکردهای ورزش در اقتصاد مقاومتی، شاخص‌های اجرای اقتصاد مقاومتی در ورزش همچون: رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی و مبارزه با مفاسد اقتصادی، عوامل تحقق اقتصاد مقاومتی در ورزش گنجانده شده و در انتهای فصل به بیانات مقام معظم رهبری در مورد اهمیت ورزش پرداخته شده است. در فصل چهارم ضعف عوامل حقوقی و قانونی در اجرای اقتصاد مقاومتی در ورزش، اهداف حقوقی در ورزش و چالش‌های بخش خصوصی در تولید و اشتغال، تدوین قوانین و مقررات ورزشی و راهکارهای حل موانع بین‌المللی در ورزش و در فصل پنجم نبودن الگو و مدل اقتصادی مشخص در حوزه ورزش و فقدان تفکر اجرایی اقتصاد مقاومتی در مدیران و مسئولین ورزشی تحلیل شده است. در ادامه، فصل ششم به بی‌توجهی به تحقیق و توسعه (R&D) اقتصاد مقاومتی در ورزش، ضعف در تولید دانش در اقتصاد مقاومتی و ورزش، فقدان خوداتکایی در تولید داخلی کالای ورزشی، لزوم بهره‌گیری و توجه بیشتر به امر کارآفرینی و تولید پرداخته است. فصل هفتم کتاب حاضر، به عوامل و ابعاد رونق اقتصادی در ورزش و چگونگی اتکا کمتر به اقتصاد نفتی و توسعه و رونق اقتصادی برای ساخت اماکن ورزشی و برگزاری رویدادهای ورزشی اشاره دارد و درنهایت - فصل هشتم کتاب حاضر به راهکارهای سرمایه‌گذاری در صنعت ورزش، نظریه سرمایه‌گذاری، دلایل اقتصادی برای حضور دولت در ورزش همچون: آثار مستقیم و آثار غیرمستقیم سرمایه‌گذاری در ورزش پرداخته است.

برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و پیاده‌سازی آن در صنعت ورزش و بهره‌برداری از

فرصت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، لازم است ضمن شناسایی موانع و چالش‌های فوق، راهکارهای مناسبی را جهت توسعه این صنعت پردرآمد در پیش گرفت. در نهایت، درک درست و روشن اقتصاد مقاومتی در ورزش می‌تواند از راه تغییر نگرش‌ها؛ اصلاح ساختارها؛ بهبود روش‌ها؛ آزادسازی اقتصادی؛ تعامل سازنده با جهان؛ تلاشی همگانی و سازمان‌یافته حاصل شود.

در همین راستا، نویسندگان با اعتقاد به اینکه کتاب حاضر به عنوان یک کتاب مرجع در اقتصاد مقاومتی در ورزش می‌تواند در پر کردن بخشی از این خلأ دانشی سودمند باشد، آن را تألیف کردند.

در پایان، مراتب سپاس خود را از تلاش و زحمات ارزشمند و صادقانه حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه علامه طباطبائی که در پیشبرد اهداف علمی دانشگاه تلاش می‌کنند بیان می‌کنیم. از درگاه ایزد منان دوام عزت و سلامت، تداوم حضور و تأثیر را در این مجموعه مسئلت داریم.

حبیب هنری و همکاران